

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK

f ü z e t e k

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)

az Erdélyi Örmény Gyökerek
Kulturális Egyesület
kéthavonta megjelenő kiadványa
XX. évfolyam 224. szám
2016. július-augusztus

Tisztelt Olvasóink!

2015-től az EÖGY füzetek *minden páratlan* hónapban jelenik meg, míg a Fővárosi Örmény Klub *minden páros* hónapban kerül megrendezésre a hónap harmadik csütörtökén. Mindenkit szeretettel várunk a Pest Megyei Kormányhivatal Nyáry Pál termébe, bejárat a Budapest V., Városház utca 7. szám felől.

Örmény katolikus szentélyek – oltárok

Szamosújvár legrégebbi ma is álló örmény katolikus temploma: a Salamon-templom. Építtetői: *Simai Salamon és Bogdán*. (Az elsőről kapta a nevét!) Gyermekeik nem lévén, vagyonukat a templomra hagyták. Alakjukat freskó örökíti meg. Főoltára, a templom védszentje: Gyümölcsoltó Boldogasszony (március 25.) tiszteletére épült. De van oltára *Világosító Szent Gergelynek* is.

A templomot 1725-ben szentelték fel. Idővel két oldalhajót is építettek a templomhoz. 1992-ben restaurálták *Govrik Gergely* főgondnok és felsége, *Pongrácz Matild* hagyatékából.

Az Örményváros (Armenopolis) néven is ismert Szamosújvár lakói kezdetben szinte mind örmények voltak s örmény katolikusok. Napjainkra nagyon megfogyatkoztak, ennek ellenére a hívek ragaszkodnak a templomukhoz és szépen rendben tartják.

dr. Sasvári László

Lapunk az interneten: a www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható. Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

A nép túlélését és az evangélium fényét köszönhetik neki

Világosító Szent Gergely ünnepe Szamosújváron

Fotó: Gherla Info

Torontóból, Klagenfurtból, Bécsből, több magyarországi településről, valamint Románia legkülönbözőbb részeiről, többek között Gyergyószentmiklósról, Szépvízről, Medgyesről, Erzsébetvárosból, Csíkszeredából, Kolozsvárról, Botoşani-ból, Focşani-ból, Bukarestből érkeztek a hívek és vendégek, mintegy 370-en, a szamosújvári örmény búcsúra, amelyre a helybeli közösség szinte emberfeletti erőfeszítéssel, rengeteg munkával és szeretettel készült.

Az örmények apostolának, Világosító Szent Gergelynek az emléknapiján, szombaton, június 11-én tartották Szamosújváron az erdélyi örmény katolikus közösség búcsúünnepét. A főteri Szentháromság-templom padjai megteltek a közelről és távolról érkezett örmény lelkészekkel (ahogy a prédikációban Gál Hunor szónok fogalmazott: „örmény magyarokkal, magyar örményekkel, székelyekkel”, s bár ő nem említette, de ha már ilyen árnyalt kategóriákban gondolkodunk, akkor méltatlan volna elfeledkezni a román örményekről, örmény

románokról, románokról, és persze a magyarokról, akik jelen voltak az ünnepségen). Talán nem túlzás azt állítani, hogy az ország minden részéről érkeztek a vallási ünnepségre hívek. A szent liturgiára Szamosújvárra érkezett az örmény apostoli kormányzó, *Jakubinyi György*, a szentmise főcelebránsa a helybeli örmény katolikus általános helynök, *Szakács Endre* volt, akivel együtt celebrálta a szentmisét Gál Hunor plébániai adminisztrátor

Gyergyószentmiklósról, *Babota Tibor* medgyesi plébános, az erzsébetvárosi örmények lelképásztora, *Küsmödi Attila* szamosújvári plébános, *Fechetá Jenő* OFM Désről, jelen volt *Datev Agopian* örmény gregorián apostoli érsek Bukarestből, valamint a szamosújvári *Hruban Alexandru* görögkatolikus főesperes.

Szentbeszédet a gyergyószentmiklósi örmény lelkész, Gál Hunor mondott.

A szónok az ünnep központi személyiségéről, Világosító Szent Gergelyről emlékezett meg, aki nem hadvezér volt, nem király, de mégis úgy tekintenek rá az

örmény közösségekben, mint a magyarok István királyra; mindkettejüknek az evangélium világosságát (is) köszönhetik közösségeik. Az erdélyi örmény kis közösségek jelenlegi helyzetét és mindenkori túlélését a szónok párhuzamba állította egy örmény népmesével, amely a testrészek fontosságát volt hivatva bemutatni, a párhuzamelemeknek közös tanulságot tételezett: a túlélést és megmaradást egyértelműen az befolyásolja, hogy mennyire szolgálják az egyes tagok s a közösségek Istent és egymást. Szent Gergely alakját kell minden hívőnek magában hordoznia, s egyfajta „szent Gergellyé” válnia, az evangélium világosságát kell közvetíteni a világban és a világnak. Az evangéliumi példázatra utalva mondta Gál Hunor,

hogy a világosság közvetítése akkor történhet meg, ha a vékák alá rejtett méceszt előveszik dughelyéről, a hegyen épült város pedig felvállaltan pompázik a maga valójában. A népünkben való megmaradás útja – zárta beszédét a szónok – Szent Gergely követése, a kereszt hordozásával való eljegyzés.

A liturgián a *Molnár Anna* vezette helybeli örmény kórus énekelte az egyházi énekeket, továbbá a Kolozsvári Magyar Állami Opera művésze, *Kirkósa Júlia*, valamint *Molnár Mária* is szólót énekelt, emelve a különleges emléknapi hangulatát. Az ünnepi szertartás végén az örmény apostoli kormányzó, *Jakubinyi György*

szólt két nyelven az ünneplőkhöz, megemlékezve az örmény genocídium évfordulójáról, köszöntve az egybegyűlt híveket, s az örmény apostol áldását kérve minden jelenlétre. A búcsús szentmisén nemcsak a közösség vallási, hanem világi előljárói is jelen voltak, hiszen a liturgián részt vett többek között Örményország nagykövete, *Hamlet Gasparian* és *Ashot Grigorian* konzul is, valamint az országos örmény önkormányzat vezetője, *Varujan Vosganian*, az országos örmény kisebbségi csoport vezetője, *Varujan Pampuccian*, *Sebesi Karen Attila*, a kolozsvári örmény szervezet elnöke, *Vákár István* megyei tanácsos, valamint egyéb helybeli és távolból érkezett világi méltóságok is.

A búcsús szent liturgiát követően az örmény katolikus plébánián bemutatták a város egykori szülöttének, *Szongott Kristófnak* a *Szamosújvár szabad királyi város (1700–1900)* című műve második kötetét, illetve a Genealógiát, amelyet *Andrea Ghita* fordított románra, továbbá *Andrea Tănase* munkáját, amely az *Armenians in Romania – The Studies of the People Close to Us* címet viseli. A kulturális program részeként a jelenlevők megtekinthették *Simó Júlia* sepsiszentgyörgyi művész örményruha-kiállítását az örmény székhelyen, valamint örmény motívumokkal készült fafaragásokat is.

(Dg)

Forrás Vasárnap, XXVI. évfolyam (2016), 25.szám

Esztergály Zsófia Zita

Szamosújvári örmény búcsú

Búcsús szentmisét tartottak a szamosújvári örmény katolikus székesegyházban Világosító Szent Gergely, az örmények apostola tiszteletére. A szertartásra csaknem 370-en érkeztek, többek között Torontóból, Bécsből, Klagenfurtból, Magyarország több településéről, továbbá Románia számos vidékéről, Csíkszeredából, Erzsébetvárosból, Botosani-ból, Focsani-ból, Gyergyószentmiklósról, Kolozsvárról, Medgyesről, Szépvíztől és Bukarestből. Magyarörmény vezetőként **Esztergály Zsófia**, a Fővárosi Örmény Önkormányzat elnöke és **dr. Issekutz Sarolta**, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke is részt vett az eseményen.

Dr. Jakubinyi György örmény apostoli kormányzó, Esztergály Zsófia és dr. Issekutz Sarolta

Az örmények apostola, Világosító Szent Gergely tiszteletére rendezett ünnepség június 11-én, délelőtt 11 órakor vette kezdetét az örmény katolikus székesegyházban Szamosújváron. **Szakács Endre** helybéli örmény-katolikus plébános és általános helynök volt a szentmise főcelebránsa, vele együtt celebrálta a szentmisét Gál Hunor plébániai adminisztrátor Gyergyószentmiklósról, **Babota Tibor** medgyesi plébános, az erzsébetvárosi örmények lelképásztora, **Küsmődi Attila** szamosújvári plébános. A szent liturgiát megtisztelte jelenlétével dr. Jakubinyi György Miklós, örmény apostoli kormányzó is.

Gál Hunor szentbeszédében Világosító Szent Gergelyről megemlékezve úgy fogalmazott, ő nem hadvezér volt, nem

király, az örmény közösségekben mégis úgy tekintenek rá, mint a magyarok István királyra, mindkettőjüknek az evangélium világosságát is köszönhetik közösségeik. A szónok felhívta a figyelmet, népünkben való megmaradás útja Szent Gergely követése, a kereszt hordozásával való eljegyzés.

A Magyarországról érkezett vendégek

között foglalt helyet Esztergály Zsófia, a Fővárosi Örmény Önkormányzat elnöke és dr. Issekutz Sarolta, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke. Esztergály Zsófia a szamosújvári örmény közösség vezetőjét, **Esztegár Jánost** arról kérdezte, hogyan tartották Szamosújváron a rendszerváltozást követően az első, Világosító Szent Gergely ünnepét?

Esztegár János visszaemlékezve elmondta, az erdélyi örményeknek négy központja volt: Szamosújvár, Gyergyó, Erzsébetváros és Szépvíz. Mindegyik

valamilyen tradíciót megtartott, de furcsa módon nem mindegyik ugyanazt. Szamosújvár az örmények szentjének ünnepét tartotta meg. Ez volt a legnagyobb ünnep, körmenet volt a városban. A II. világháború után nagyon sok örmény elment Szamosújvárról, a kommunista időkben pedig nem nagyon tarthatták meg Világosító Szent Gergely ünnepét. Emlékszem volt néhányszor, de rendkívül szűk létszámmal (pár ember), és a teljes visszafogottság jellemezte. A rendszerváltozás után – idézte fel a szamosújvári örmény közösség vezetője, civil szervezetünk kapott egy bizonyos összeget egy amerikai örménytől. Elhatároztuk, hogy Világosító Szent Gergely ünnepének propagandájára költjük. Így

a rendszerváltozást követő első alkalmat már 100-120 személlyel tartottuk, külföldről is jöttek. Nagy sikernek számított, mindenki örvendett, asztalhoz ültük, beszélgettünk. Rá egy évre már közel 200-an érkeztek, és ahogy telt az idő mind többen és többen jöttek. 2014-ben 400-420 látogatónk volt. A vallási ünnepből örmény találkozó lett – zárta gondolatait Esztegár János - a szamosújvári örmény közösség vezetője.

Mint ismeretes az örmények kb. 1700-tól telepedtek le Szamosújváron és az egyik leglényegesebb törekvésük, hogy fenntartsák a tudatot, hogy Armenopoliszt (Szamosújvárt) örmények építették, és napjainkban is körülbelül 120 fő él a román többségű városban.

Középen Krikor atya, jobbján Zsigmond Benedek és a diakónusok az Orlay utcában

Világosító Szent Gergely búcsú Budapesten

2016. június 12-én ünnepeltük Világosító Szent Gergely védőszentünk búcsú napját Budapesten a XI. ker. Orlay utca 6. szám alatti Örmény Katolikus Templomban. Az örmény szertartású szentmisét Krikor atya, a XIII. Leó Kollégium (Róma) rektor helyettese mutatta be és megemlékeztünk az örmény nép hittérítő apostoláról. A szentmisén közreműködött a Voskeberan énekegyüttes, majd a szentmisét agapéval zártuk.

M

Világosító Szent Gergelyre emlékeztek

Tradicionális örmény népzenevel, énekekkel, kvíz játékkal és hagyományos ételekkel ünnepelték Világosító Szent Gergelyt a zuglói örmények. A programot a XII., a XV. a XVII. és a Zuglói Örmény Önkormányzat közösen szervezte.

Világosító Szent Gergely tette államvallássá Örményországban a kereszténységet. Egy monda is kapcsolódik hozzá: a pogány király nem fogadta el a tanait, ezért egy sötét verembe vetette, ahol 14 évig raboskodott. Akkor jutott ki onnan, amikor a király megbetegedett, és az uralkodó nővére végső kétségbeesésében Gergelyt kérlelte, hogy gyógyítsa meg testvérét. Miután ez sikerült, a király és az ország népe is megtért i. sz. 301-re.

„Örményország volt az első keresztény állam a világon, és ez Világosító Szent Gergelynek köszönhető. Ezért ő a legnagyobb szentjeink egyike, az idei volt a huszadik megemlékezés a tiszteletére Zuglóban. 1995-ben alapítottuk meg a kerületi kisebbségi önkormányzatot, amelynek a legtöbb

tagja erdélyi örmény” – mondta Zárugné Tancsin Katalin, a Zuglói Örmény Önkormányzat elnöke.

A Zuglói Civil Házban megtartott ünnepségre csaknem száz örmény származású vendég érkezett, nemcsak a rendező kerületekből, de Marosvásárhelyről, Csíkszeredáról és Gyergyószentmiklósról is. Először a Tigrán együttes játszott örmény és magyar népzeneket, majd Juhász Endre és Smuk Tamás mutatott be autentikus zenét egy hagyományos örmény hangszeren, a dudukon.

A rendezvényen örmény süteményeket és ételeket is felszolgáltak, amelyek közül a mazsolás rizzsel tálalt sült csirkecomboknak volt a legnagyobb sikerük.

Zuglói Lapok - 2016. 06. 11. Kultúra

Balról Zárugné Tancsin Katalin, Krikor atya és Zsigmond Benedek

Az örmény vetélkedő margójára

Nagy megtiszteltetés és egyben kihívás volt számomra a felkérés, hogy pedagógusként, történelemtanárként egy olyan vetélkedő anyagát állítsam össze, ami a történelem tankönyvekben nem szerepel. Segítségemre a diákoknak megadott bibliográfia volt, és az internet, ami kimeríthetetlen információbázisul szolgált mind lexikális ismeret, mint kép és hanganyag tekintetében.

De vajon ebből a kimeríthetetlen forrásból mi fogja érdekelni a diákokat? Mit fognak elolvasni belőle? Mennyire tartják ők érdekesnek azt, amit én annak találok? A feladatok összeállításakor ezek a kérdések kavargtak bennem. Nagy dilemma volt, mennyi anyaországi és mennyi erdélyi vonatkozású kérdés szerepeljen a vetélkedőben.

Próbáltam „tapogatózó” feladatsorokat készíteni. Ha 3-4 válasz közül nagy arányban választják a jó megoldást, akkor bizonyára utána néztek sok mindennek, akkor lehet nehezebb feladatokat is adni. Jó volt látni, hogy a diákok nemcsak évszámokat, eseményeket, idegen szavakat jegyeztek meg, hanem tájékozottságot mutattak vallási, gasztronómiai, és kulturális kérdésekben is. Az örmény vonatkozású erdélyi városok nevezetességeit nagyon sokan ismerték fel, és a zenefelismerésben is állták a sarat.

Gratulálok a felkészítő tanároknak, a diákoknak, akik méltán vívták ki a zsűri elismerését, és teljesen megérdemelten kaptak értékes ajándékokat munkájuk eredményekért. Azt gondolom, hogy mindenki hazavitt valamit, amivel több lett. A hazafelé vezető úton valami ott volt körülöttünk. Információk a fejünkben, a fűszerek illata az orrunkban, szép dallamok a fülünkben, tájak, városok emléke a szemünkben, az ebéd a jó szájjában, egy kis melegség a szívünkben. Az erdélyi örménység. Köszönjük a szervezőknek!

Endrődi Szabolcs

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Hegedűs Annamária

Örmények és magyarok a Kaukázusban

Örményország történelme

Az i. e. 9. századtól Urartu erősítette meg átmenetileg hatalmát az Örmény-félföldön. A modern Örményország fővárosát, Jerevánt is az urartui király alapította i. e. 782-ben Erebuni vagy Eribuni néven. Urartu adta egyébként az Ararát nevét, s első királyuk, Aramu pedig az Armenia elnevezést.

Kr. e. 600 körül az örmény királyságot az Orontida dinasztia alapította. A teljes függetlenségnek nem örülhettek sokáig, ugyanis az ország jelentős része perzsa fennhatóság alá került, majd Nagy Sándor serege foglalta el.

Kr. e. 240 körül a Pártus Birodalom része lett. Egyes források szerint I. (Nagy)

Arsak hun királyfi volt. Ő volt a Pártus Birodalom, a hunok és az örmények uralkodója.

Kr. e. 189-ben *I. Artaszész* megteremtette a független örmény államot, mely fénykorát *II. Tigrán* alatt (Kr. e. 95-50) élte.

Megjelentek a színen azonban a rómaiak is Kr. e. 5-ben. Örményországot kétszer is felosztották: Kr. u. 387-ben és 571-ben. A felosztás főszereplői a rómaiak, ismét a perzsák és a görögök voltak.

652-ben Örményország az Arab Birodalom fennhatósága alá került. A 7. századtól kezdve tömegessé vált az elvándorlás a Közel-Kelet országaiba. Örményország kettévált: északon a Bagratidák állama (855-1045) alakult ki Ani fővárossal; délen pedig a Van Királyság jött létre, mely 860 és 908 között állt fenn. Valamivel később, 1080 és 1219 között a *Rubenidák* uralkodtak Kilikia vidékén.

Nagy megrázkódtatást jelentett a bizánci (1064), majd a mongol hadjárat (1236). Az ország ősi területei később török és

orosz megszállás alá kerültek.

Megérkeztek a hunok

A Kr. sz. utáni IV-VI. században (más vélekedések szerint már a II. században) hunok jelentek meg a mai Dagesztán és Azerbajdzsán területén. Az örmények és a grúzok terjesztették a kereszténységet a hunok, az onogur-bolgárok között. A fővárosban, Derbentben több mint 5000 éves épületeket is feltártak a régészek, hatalmas erődtípusrendszerét még a perzsák kezdték el építeni. Derbent városának északnyugati előterében, a hegyek lábánál, több mint száz, a kései hunokhoz köthető kurgántemetkezés található. A nagy arab invázióig, 722-ig éltek itt a hunok.

Mai városnevek Dagesztánban: Khunzakh, Kuchni, Kumli, Kunbatar, Madzhalis, Madzsar Garaolan, Madzsarli (az utóbbi a XIX. századig létezett).

Megérkeztek a magyarok

Tizenhat magyar törzs volt,

a Kárpát-medencébe 7 érkezett. Hová is került a többi? A Kaukázusba! Pontosítunk! Négy Magyarországról beszélhetünk: Magna Hungaria, Dentu-Magyararia, Kummagyararia, Kárpát-medence. Fontos, hogy ezek nem egy időben léteztek.

1. Magna Hungaria

A baskir-magyarok éltek az Ural vidéki hazájukban, a Volgán túli területen a VIII. században. Itt talált rájuk 1236-ban *Julianus* testvér. Az ő országukat – *Fr. Richardus* jegyzőkönyvének szövege nyomán – Magna (H)ungaria néven ismeri a történelem, *Fr. Henricus* jelentése pedig Baschardia néven.

2. Dentu-Magyararia

760 után érkeztek ide a magyarok.

Független szabír állam volt. Beletartozott Kijev is, melyet Álmos fejedelem alapított

840 körül. Központi törzse a Megyer volt. 150 évig állt fenn, s nem került kazár fennhatóság alá. Hadereje sem szolgált a kazár seregben. Önálló háborúkat vívott, 839-ben pl. az Al-Dunánál, 860-ban Krimben, 862-ben a Kárpát-medencében, amint erről *Hinkmár* (806-882) érsek tájékoztatót. A lakosság a 880-888 közötti besenyő előnyomuláskor kettévált. Egy része a besenyő fenyegetés elől régi hazájába, a Kaukázus mögé húzódott vissza, másik része pedig a Dnyeper mögé hátrált, ahol aztán hasonló sorsot ért és szintén idehúzódo onogur törzsekkel kötöttek szövetséget (talán az első vérszerződés) a közös védekezés érdekében. Mind létszámban, mind haderőben a szabírok voltak lényegesebbek a magyarság kialakulá

3. Kummagyararia

Mint az előbb megtudtuk, a szabír-kazavárd magyarok 880-888 között hagyták el Dentu-Magyariát, s telepedtek le a Kuma folyó déli vidékén a Kaukázusban. Mai tudásunk szerint itt szerepel a magyar népnév legelső ízben a történelemben, mégpedig „kum- vagy kuma-magyar” alakban. Ezt legjobban az bizonyítja, hogy a Kuma partján felépített fővárosuknak is a Magyar/Madzsar nevet adták. A nép maga kb. 250.000 főt tehetett ki, nagyjából mint a honfoglaló Árpád népe. A fő- király a kündü/kende,

a katonai parancsokat a gyula adta ki. *Klaproth* (1743-1817) szerint fejlett öntözéses földművelést is folytattak. Az öntözőrendszer egy része még az ő korában is működött Kavkasztól keletre.

Szép számmal kerültek elő ún. „Kamennaja Baba” szobrok is, melyek nagyon hasonlítanak a Duna-Tisza közén, illetve a Kassa melletti Keveházán, stb. előkerült szobrocskákhoz. Mindkét arab forrás szerint a magyarok délcegek, erősek, ruházatuk pompázatos, lovaik kitartóak. Megjelenésük tiszteletet parancsoló, de barátságos. Az egész nép tekintélyes, szorgalmas és gazdag. A két-tészakadti magyarság Kárpát-Duna medencébe költözött része a kereszténység felvételéig még követek útján kapcsolatban állt a Kuma-vidékiekkel, de a XII.-XIII. században már csak annyi maradt fenn hagyományként, hogy vannak keleten maradt testvéreink.

A XIII. század elején a tatárok támadták és foglalták el a területet, s Kummagyarria is az évszázadokig fennállott nyugati mongol részbirodalom hűbéres tartománya lett.

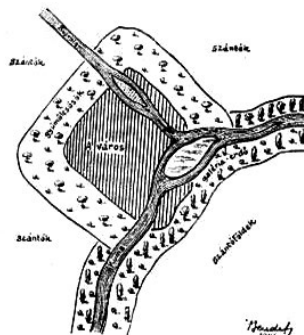
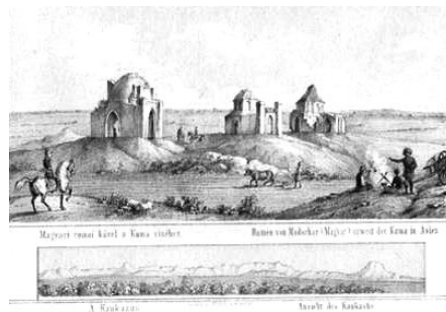
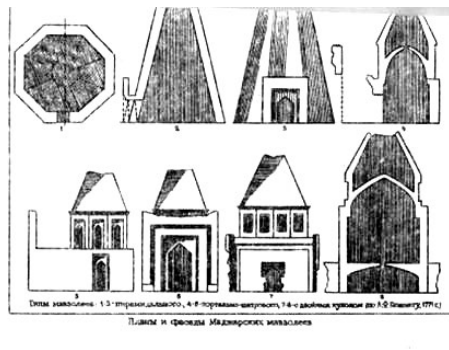
A kaukázusi magyarok létezését a mai hivatalos álláspont megkérdőjelezi, pedig előkerültek a magyarokra oly nagyon jellemző részleges lovas sírok is. Ámde a város határában álló 426 kurgánt soha nem tárták fel. P. A. Diter feltárta a koloszovkai temető sírjait, amelyekben a honfoglaló magyarok emlékegyének a legközelebbi párhuzamai kerültek elő.

Magyar főváros az 1387-1396 közötti harcokban semmisült meg. Ugyanakkor szóródott végleg szét a kummagyar nép is. *Mahmudi* népbíró tudósítása alapján parancsot adtak ki a város földig való lerombolására. Valószínű, hogy a zavaros időkben a város és a környék magyar lakossága is a hegyek jobban védhető

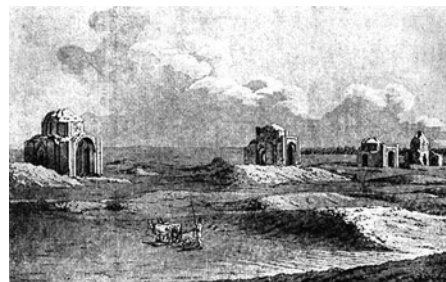
magaslatain keresett menedéket. Erre utal *Gärber* közlése. Viszont *Karamsin* azt említi, hogy Magyar utolsó lakosai Perzsiába költöztek. Csak töredék lehetett. Nyom nélkül mégsem vesztek el. Utódaiknak valahol élniük kell ma is.

Bálint Gábor a kabardokban sejtette utódaikat. Az abkázok és az oszétek hagyományaiban egyaránt él az a tudat, hogy ők egykoron Magyarban laktak. Nem lehetetlen, hogy néhány magyar nemzetség e szomszédnépekhez menekült.

Magyar városa háromféle házból állott. A gazdagoknak időtálló, égetett anyagból készült palotái voltak. Az épületek másik fajtája a kevésbé tehetősek igényeit elégítette ki. Kőépületek voltak ezek is, de egyszerűbb kivitelben. Az épületek harmadik csoportjába a szegény nép póriás kunyhói, szövevényes, vagy vertfalú vályogviskói és veremlakásai tartoztak. Ezen kívül ott voltak a város szívében a kereskedőnegyed olcsó, faoszlopos tornácú vályogházai is és a nagy körfolyósó bazár, a keleti élet elmaradhatatlan kísérői. A városban agyag csövekből készült vízvezeték volt. A hegységben meleg vizű forrás fakadt, s annak betegséget megelőző hatást véltek.

Magyar város fekvésének vázlata Ibn Battuta leírása nyomán. (Terv. és rajz. Dendély L.)

Vallásuk

Ibn Ruszta szerint a magyarok tűzimádók. *Al Bakri* szerint a magyarok bálványimádók.

Gardizi Jézus-hitűeknek írta le őket.

Kinek van igaza? Mindháromnak, hiszen Kaukázia két igen fontos transzkontinentális útvonal csomópontja, tehát mindenféle eszmeáramlatnak kitett

Fejér György

terület volt. Sőt, a 642-es arab hódítás miatt a mohamedán vallással is számolnunk kell.

Jerney János

A keresztény vallás terjedése: „az apostolok közül Tádé Szíriában és Kis-Ázsiában,

András Szkíthiában (!), Fülöp Phrigiában, Bertalan Örményországban és Arábiában, Tamás Arméniában és Parthiában, Simon és Mátyás Etiópiában és Indiában prédikált és térített.”

A kereszténység a Fekete-tenger északi partvidékein a III. század vége felé kezdett gyökeret verni. **Zakariás** rétor feljegyzései szerint viszont Kr. u. 530 táján *Quar duct*, később pedig *Maq* örmény püspök térítgetett sikerrel a kimmériai Boszporusszal szomszédos kaukázusi onogur-magyarok között. Malalas és Theophanes tudósítása szerint pedig Kr. u. 527-528-ban történt térítői kísérlet a Meótiisz-vidéki onogur-magyarok között.

A VI. században a kaukázusi népek közül mindenestre keresztények már a Fekete-tenger dél-keleti partjainál lakó abkázok, a tőlük északra élő cserkeszek, sőt a cserkeszföldi Tamanban 536-ban már püspökség is székelt. Ugyancsak 540 körül szervezték meg a krími gótok püspökségét is. Amikor a hun-onogurok az V. században benyomultak Krímbe, közvetlen érintkezésbe kerültek a kereszténységgel. Később, 619-ben *Kürt* fejedelem próbálkozott meg újból nagyobb arányú keresztény térítéssel. Ezeknek az igyekezeteknek megvolt az alapja, mert a bizánci térítők már a VIII. században olyan szép eredményeket értek el, hogy onogur és hun püspökségek alapítására kerülhetett sor.

IV. Ince pápának „Hunnviát és Arbániát” említő 1250. évi bullája teljesen tisztázza a Kuma-menti magyarság katolizálása kezdetének történetét. Elsőként a dominikánusok (domonkosok) jutottak el, minthogy IV. Ince őket küldte oda. Később azonban a ferencesek területe lett. A ferences hittérítők és vértanúk sorából szép számmal tudunk kimutatni hazánkbeli magyarokat is. *Rubruk* (1215/1220-Párizs?,

1270 k.) misszionárius, *IX. Lajos* francia király követe 1253-ban járt Kummagariában, ott találkozott és elbeszélgetett két ott működő pannóniai magyar hittérítő szerzetessel is, akikről azt mondja, hogy az ott élő keresztény magyarok papjai voltak. Takács Ince szerint László testvér (Fr. Ladislaus) a Krím-félsziget biztosa, vagyis a hittérítők között a legmagasabb tisztet viselő egyén magyar származású volt. Ez a László testvér egyik, 1287. április 10-én kelt és a rend generálisához (Fr. Mattheus ab Aquasparta) intézett levelének végén felsorolja az elhált rendtagok nevét is. Ezek során találkozunk még egy magyarral: *Fr. Karichinus Ungarus* nevével, aki az egyik helynökségen tolmács szerepét töltötte be.

(Folytatjuk)

(Elhangzott a Fővárosi Örmény Klub 2016. június 16-i klubdélutánján)

Forrásjegyzék:

1. Padányi Viktor: Dentu-Magyararia
2. Bendefy László: Jeretány
3. Bendefy László: A magyarság kaukázusi őshazája.

(A könyvek megtalálhatók az interneten.)

A Világosító Szent Gergely búcsún az Orlay utcában

Bálintné Kovács Júlia

Márton Áron, az első világháborús katona

A legtöbben Márton Áronra Erdély püspökeként emlékeznek. Pedig papi tanulmányainak megkezdése előtt harcolt a Doberdón, a román fronton és Dél-Tirolban is, sőt többször megesbesült. A későbbi püspök több kitüntetéssel, tartalékos hadnagyként fejezte be az I. világháborús szolgálatot.

Megdöbbenve hallottam nemrég, amint egy sajtótájékoztatón bizonyos nem is túl fiatal újságíró „nehezményezte”, hogy *Mindszenty József* bíboros boldoggá avatása még késik miközben a ROMAN Márton Áron ügye napirenden van...

Nos, jó lenne ha minden magyar, bárhol éljen, többet tudna Áron püspökről. Ezért részleteket közlünk *Kiss Gábor* 2014. novemberében megjelent *írásából*, amelyre A Nagy háború írásban és képen címet viselő blogban akadtam rá.

Márton Áron életének e kevésbé ismert szakaszáról szerencsénkre a bécsi Hadilevéltár, valamint a budapesti Hadtörténelmi Levéltár gyűjteményeiben számos dokumentum tanúskodik.

A legfontosabb irat, az úgynevezett katonai anyakönyvi lap sajnos az ő esetében is megsemmisült az elmúlt évtizedek viharaiiban, így szolgálatára vonatkozóan a katonai levéltárakban megőrzött iratokból pontos képet nem tudunk felvázolni. A dokumentumok, valamint a cs. és kir. székelyudvarhelyi 82. gyalogezred világháborús tevékenységét elbeszélő, 1931-ben Budapesten megjelent, *A cs. és kir. 82. székely gyalogezred története 1883–1919.* című kötet (a továbbiakban: ezredtörténet), továbbá korabeli nyomtatott források segítségével mégis lehetséges néhány, kevesek előtt ismert epizód felvillantása.

Azt tudjuk, hogy 1915 júniusában, az érettségit követően behívót kapott a cs. és kir. 82. székelyudvarhelyi gyalogezred kötelékébe, majd érettségizett fiatakként hamarosan tartalékos hadapródjelölt lett. A tartalékos tisztiiskola elvégzése után az uralkodó 1916. július 1-jével tartalékos zászlóssá léptette elő. A budapesti Hadtörténelmi Levéltárban őrzött kitüntetési javaslata szerint harctéri szolgálatának kezdete 1915. november 6.

(forrás: Márton Áron Múzeum, Csíkszentdomonkos. Köszönjük Nagy József közreműködését!)

Márton Áront több mint 8 havi Isonzó menti szolgálat után 1916. július 19-én érte az első sebesülése. A sérülésről a bécsi Hadilevéltár I. világháborús

veszteségi nyilvántartásának egyik kartonja tanúskodik.

A lövészi sérülés a bal vállát és felkarját érte.(.). Orvosi kezelésének és gyógyulásának folyamata pontosan nem ismert, de annyi bizonyos, hogy a cs. és kir. soproni tartalékkórház 1916. augusztus 27-én átadta a cs. és kir. 82. gyalogezred póttés-tének, vagyis vélhetően hazatávozhatott betegszabadságra.

Felgyógyulását követően ténylegesen visszakerült a 82. gyalogezred kötelékébe, majd 1916. október 8-án ismét a harctéren találjuk.

Az ezred ekkor az erdélyi, illetve moldvai harctéren küzdött. Pontosabban az ezredtörténet lapjai szerint „Október 7-én az ezred a vasút mentén előbb Alsó-, majd Felsőrákosra ment. Ez a két község már az ezred kiegészítő kerületéhez tartozott s a székely lakosság megható lelkesedéssel fogadta hős fiait. Az ezred 8-án Köpeczen, Bölönön át Szászmagyaróst, 9-én Hídvégen, Árapatakon, Botfalun át Szászhermányt érte el.”

Ezt követően az eltöltött közel kéthavi harctéri szolgálata után, 1916. december 29-én már mint tartalékos zászlós és szakasparancsnok másodszor is megsebesült.

Az előző napon történekről a fentebb említett kitüntetési javaslat pontosan tudósít: „1916. december 28-án a Sósmező mellett vívott csatában különös hősiességével kitüntette magát.” Tettéért az illetékes hadsereg parancsnoksága jóváhagyta ezredparancsnoka javaslatát és számára az Ezüst Vitézségi Érem II. osztályát adományozta. Sajnos, másnapai sérülését illetően közelebbi adatok nem állnak rendelkezésünkre. Az ezredtörténetből annyi tudható, hogy az ezred II. és III. zászlóalja e napon súlyos harcokat vívott, amelynek során 3 halottat és 12 sebesültet veszített. Az adatok szerint

ebben az időben Márton zászlós a 82. gyalogezred 1. századában szolgált, vagyis az I. zászlóalj kötelékéhez tartozott. Ezt erősíti meg a 82. gyalogezred 1916. december 31-én kelt veszteségi jelentése is.

Az I. zászlóalj tevékenységét illetően azonban nincs pontos adatunk. Sérülését követő gyógyulása mindenesetre hosszabb ideig tarthatott, mert a román harctéren lévő alakulatánál szolgálatra csak 1917. július 24-én jelentkezett.

A harmadik veszteségi feljegyzés bizonyítja, hogy harctéri működésének további hónapjai sem telhettek eseménytelenül. Már csak azért sem, mert az ezred állásai 1917 januárja óta az akkori magyar határtól 20–30 km-re lévő Casinului hegyvonulat lejtőin húzódtak.

Ezt a helyszínt az ezred legénysége „halálvár”-nak nevezte el (..).

Közel másfél éves moldvai, illetve erdélyi tartózkodás után a háború menetében bekövetkezett változások miatt a 82. gyalogezred számára 1918. május 24-én megérkezett a menetparancs, majd 1918 júniusának első napjaiban az ezredet átszállították az olasz frontszakaszra, az akkori osztrák–magyar határ közelébe, a Hétközség fennsíkjára. Márton Áron itt szenvedte el 1918. június 29. és július 2. között harmadik sérülését.

Az iratok hiánya miatt a sérülés pontos idejéről és körülményeiről nincsenek adataink. Az ezredtörténet lapjait olvasva azonban könnyen elképzelhetjük a fenti napok történéseit. Amennyiben még mindig az I. zászlóalj állományához tartozott, szokatlanul kimerítő napokat élhetett át. Éjjeli és nappali menetek szakadatlan ellenséges tűzérési tűzben, többszöri gázriadó elrendelésével, megújuló ellenséges gyalogsági rohamok repülőgép-támogatással. Az ezred

számára a nyári és kora őszi hetek, hónapok mindegyike hasonlóan telt el. Márton Áron világháborús szolgálatára vonatkozó utolsó elérhető hivatalos forrás az 1918. október 14-én kiadott Rendeleti Közlöny személyügyi részének 182. száma, amely arról tudósít, hogy a háború végnapjaiban az uralkodó Legfelsőbb Dicsérő Elismerésben részesítette.

Hogy hol érte a háború vége? Erre vonatkozóan levéltári forrás nem maradt

fenn. Az ezredtörténetben található adatok szerint az ezred teljes állománya november 3-án hadifogságba esett, ahonnan csak 1919 novemberében szabadulhattak. Egy biztos, hogy Márton Áron a sebesülését követően gyógykezelésre hazakerülhetett, mert egyes források szerint az összeomlás után nem vetette le az egyenruhát, hanem szolgálatra jelentkezett a Székely hadosztály parancsnokságán. Ez persze már egy másik történet.

Balázs Katalin

Folytatódik az örmény építkezés Gyergyószentmiklóson

Közösséget és közösségi házat építenek tovább a gyergyószentmiklósi örmények. A hétfői sajtótájékoztatón kiderült, az építkezés második fázisa még e héten elkezdődik, ősszel pedig olyan kincseket tárnak a nagyközönség elé, amiről nem is tudhatták, hogy léteznek.

Félkész a tetőtér. Szeptemberre különleges kiállítás helyszíne lesz

Az örmény templommal szembeni közösségi ház udvarán jelentette be *Gál Hunor* plébános, *Kulcsár László* projektvezető és

Barti Tihamér, a Hargita megyei tanács elnöke, hogy van anyagi keret, folytatódnak a házépítési munkálatok. Az emelet már tavaly tető alá került, most a belső munkálatok, majd a berendezés következik.

A tavalyi 25, majd 20 ezer lejes összeget követően idén 49 ezer lejt ítélt meg a közösségi ház bővítésére a megyei tanács. A ház körüli munkálatokra kapott összeg felét képezi az idénre tervezett, hamarosan rajtoló beruházásoknak. „Szeretnénk az ablakokat helyükre tenni, a tetőtér belső szigetelését elvégezni, és a lépcsőházat kialakítani, így a tetőteret használhatóvá tenni. Ez egy 100 ezer lejes nagyságrendű beruházás, a hiányzó összeg

előteremtésében az örmény közösségre is számítunk” – fogalmazott Kulcsár László.

Szeptemberre kell lakható legyen a tetőtér, akkorra terveznek oda egy rendhagyó eseményt. „Ha valamit nem látunk, lehet, hogy nem is létezik. Márpedig vannak olyan örmény kincsek Gyergyószentmiklóson, amit az egyszerű ember sosem láthatott, nem értékelhetett. Most megmutatjuk egy kiállítás keretében” – közölte a plébános. Lesz a kiállított tárgyak között több száz éves miseruha, eddig elrejtett kelyhek, olyan könyvek, melyek unikumok, és talán a legrégebbinek számítanak egész Székelyföldön. A kincsek közé sorolta Gál Hunor azt a kétezer kötetes, örmény plébánián található könyvtárat is, amely felfoghatatlan eszmei értékkel bír, bátran lehet vele büszkélkedni. „Nem lehetünk zárkózottak, meg kell mutatnunk értékeinket, hogy ne csak mi csodálkozzunk a kincseken.”

Mint elmondta, a szándék az, hogy megmutassák, ami e közösség értékét jelenti, nyitottan, a más felekezetű városiakoknak

is, hisz ez a gyergyóiak közös büszkesége kell legyen. A lelkipásztor további tervekről is beszélt, amely magában foglalná a közösségi ház udvarának térré alakítását. Olyan találkozóhelyé, amely a város körforgásának részét képezi majd. A közösségi ház bővítése és a tér rendezési szándéka mellett a közösség is épül, ha nem is egyik napról a másikra.

„Egy kicsit elhült közösség kezdett megmozdulni. Meglátszik ez a gyerekek csoportján, a kóruson, vannak, akik felajánlották, szívesen hozzájárulnak a templom harangjainak és festett üvegablakainak rendbetételéhez. Ezek olyan jelek számomra, hogy érdemes dolgozni, van, aki igényli munkánkat. Persze, vannak még, akik ellenkeznek vagy akár kételkednek, de az idő nekünk dolgozik” – összegzett az örmény hívek egyházi elöljárója.

Forrás: Gyergyói Hírlap, 2016.05.31. (Szerk. megjegyzés: A tetőtér faszerkezetének beszerzéséhez néhány éve a Fővárosi Örmény Önkormányzat is 300 ezer Ft támogatást nyújtott.)

Esztergály Zsófia Zita

Kárpát-medencei nemzetiségi párbeszéd

53 civil szervezet képviselője érkezett a külföldi magyarság legnagyobb kulturális eseményére, az immár 13. alkalommal megrendezett Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek Fórumára. A határon túli magyar civil szervezetek hét ország közösségét jelentették: Szlovákia, Ukrajna, Románia, Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Szerbia és Magyarország. A Fórum védnöke: *Potápi Árpád* a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára volt. Az eseményen a magyarörménységet képviselve részt vett *Esztergály Zsófia*, a Fővárosi Örmény Önkormányzat elnöke, valamint *Bálintné Kovács Júlia*, az Arménia Örménymagyar Baráti Társaság elnöke.

A június 17-e és 19-e között tartott konferenciát ünnepélyes keretek között *Csúry István*, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke nyitotta meg, aki megáldotta a közösséget és annak munkáját. A háromnapos rendezvényen számos érdekes és közösségformáló előadás hangzott el. A programok között igazi élményt jelentett, amikor kemencében megsütötték a Kárpát-medencei magyarság kenyereit. A hagyományokhoz méltón a kenyérhez mindenki hozott otthonról lisztet, sót és kovászt.

A fórumon *Esztergály Zsófia*, a Fővárosi Örmény Önkormányzat elnöke hangsúlyozta: nagyon fontos az összetartozás szempontjából a rendszeres találkozó. Az eseményt sokszínűvé és feltétlen hitelessé teszi, hogy olyan emberek tartanak előadást és képviselik közösségeiket, akik egymástól - lényegét tekintve - elzártan élnek magyarként. A civil szervezetek képviselői különféle szocializációs háttérük okán, eltérő tapasztalatok alapján közösségi szintű kulturális és közigazgatási témákról, valamint az együttműködési lehetőségekről értekeztek, az egységet keresve. Mindezt teszik úgy – fogalmazott-, hogy aktívan élték meg a rendszerváltozást és az azt követő közel 20 évet, illetve látják a civil szféra és a nemzetiségek helyzetének alakulását.

Tehát a legkomolyabb emlékekkel és szellemi értékekkel, komplex rálátással képesek véleményt formálni – tette hozzá *Esztergály Zsófia*, aki felhívta a figyelmet arra a bevett hagyományra, amellyel a megjelentek a nemzetiségi és kulturális összetartozást jelzik: a Kárpát-medencei magyarság kenyérének megsütésére.

A találkozó főrendezője *Romhányi András*, a Magyar Kollégium Kulturális Egyesület elnöke elmondta, a budakalászi találkozók azért jöttek létre, hogy a kisebbségben élő magyar kulturális civil szervezetek vezetői találkozhassanak egymással. Sajnos az úgynevezett ernyőszervezetek, a Csemadok, az EMKE, a KMKSZ uralták a határon túli magyarok ügyeit, és a kisebb szervezetek napi problémáival nem foglalkozott senki. Úgy is szoktuk mondani – tette hozzá *Romhányi András* -, ezek elveszték a globalitásban, az erdőtől nem látták a fát. A találkozó alapcélja tehát az, hogy minden szervezet között közvetlen párbeszéd alakulhasson ki, tapasztalatcsere történjék, és együttműködés jöjjön létre.

Bálintné Kovács Júlia

Romhányi András

Romhányi elmondta azt is, hogy a Fórumon történő felszólalásokból kiderült, hogy az utóbbi idők problémaköre többnyire mindenhol azonos. Mint fogalmazott: azt jelzik határon túlról, hogy a politika nagyon erősen – sokszor erőszakosan – rányomja bélyegét a működésükre, tulajdonképpen ellehetetlenítve a civil szervezeteket. Ezért ma, még nagyobb szükség van a közös gondolkodásra, a találkozókra, és együtt kell, megfejtjük, hogy reagáljuk le a jelenséget – vélte a találkozó főrendezője.

Bálintné Kovács Júlia erdélyi örmény vezetőként a tizenháromból mindössze egyetlen fórumot hagyott ki eddig. Julika néni – ő kérte, hogy így szólítsuk -, a kolozsvári Arménia Örménymagyar Baráti Társaságot képviseli. Az idén 25 éves fennállását ünneplő egyesületet *Keresztes Zoltán* alapította. Julika néni elmondta: céljuk, hogy felkutassák, ismertté tegyék,

bemutassák, hogy mit tettek az Erdélybe betelepült örmények - akik itt hazára találtak -, az erdélyi kultúráért, építészért, mindenért. Julika néni örömmel beszélt arról, hogy az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek erdélyi munkatársa, sőt munkálkodik a lap helyi postázásában is. Elismerően szólt az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesületről, hiszen megjelenésenként félezer lapszámot kapnak térítésmentesen, és ez óriási dolog számukra.

A háromnapos tanácskozás főbb gondolatait záróközleményben összegezték. Ebben többek között rögzítik, hogy változatlanul fontosnak tartják magyarságunk és keresztény gyökereink vállalását, nemzettudatunk megőrzését, hagyományaink és kulturális értékeink bemutatását, megismertetését, elfogadtatását Európában és a világban.

Esztergály Zsófia, Pesty László

Bögözi Attila

Örmény múltidézés Erzsébetvárosban

- részlet

Egész napos programmal emlékeztek Erzsébetvárosban az örmény főtemplom alapkövetételének 250. évfordulójára. A templom múltja, története gazdag, akárcsak az építő örmény közösségé, jövőjét azonban intő jelként összegzi mai, aszimmetrikus arculata, ami egy 1927-es vihar következménye. Akkor egy szélvihar lesodorta az északnyugati torony sisakját, amit azóta sem sikerült visszaállítani.

A 250 éves évfordulón tartott szentmise és emlékülés résztvevői

Az örmény templomban az ünnepi alkalmából tartott kétnyelvű – román-magyar – szentmisét *Babota Tibor* Erzsébetvárosban beszolgáló medgyesi római katolikus lelkész, szentszéki tanácsos celebrálta, s a mai erzsébetvárosi etnikai viszonyokról sokat elmond, hogy még a *Mi atyánk* is csak román nyelven hangzott el.

Az 1568-as vallási toleranciát törvénybe iktató Marosvásárhelyről érkező újságírónak ez még akkor is meghökkenítő, ha tudja, a hozzá tartozó településekkel (Szászernye, Magyarsáros) együtt Erzsébetváros ma alig 7-8 ezer lelket számláló kisváros, ahol a magyarok lélekszáma nem éri el a kilenc százalékot, s ezen belül a hét százaléknyi református mellett alig másfél százaléknyi a római-katolikusok aránya, aminél csak fél

százalékkal több a görög-katolikusoké. Így örmény katolikus jóformán már nem is él Erzsébetvárosban, saját papra pedig még a római katolikusoknak sem telik. Ezek a számarányok nem voltak mindig így, hiszen, ha felütjük a régi krónikákat, azt látjuk, hogy például 1850-ben a lakosság száma bár csak 2224 volt, ebből 689 örmény, 619 magyar, 488 román, 47 német nemzetiségű volt, s 1238 római katolikus mellett 817 görög katolikus és 130 református élt a településen.

Nos, ilyen kisvárosban, nem csoda, hogy ha a közösségi emlékezet szinte mindent számon tart abból, ami a település hírnevét öregbít(het)i.

Felidézett örmény századok

Ilyen esemény volt 1632. november 3-a, amikor Ebesfalván (Erzsébetváros régi neve) született *I. Apafi Mihály* erdélyi fejedelem, vagy 1688, amikor itt adta vissza lelkét teremtőjének *Bornemissza Anna* erdélyi fejedelemasszony. Egy újabb jeles eseményre egészen 1773-ig kellett várni, amikor az Erzsébet vendéglő épületében szállt meg *II. József császár*. Idős erzsébetvárosiak még ma is büszkén mutogatják az egykori épületet, melyen ma a Tárna Hotel és a városi könyvtár osztozik. Száznegyven évvel később, egy

1913-as vasúti szerencsétlenség kér helyet még a felsorolásban, melynek helyszíné az erzsébetvárosi állomás volt. A három halottat is követelő balesetet épségben úszta meg *Eitel Friderich* porosz herceg, *II. Vilmos* német császár fia, aki szintén a vonaton utazott.

Hogy a kollektív emlékezetnek is megvannak a maga korlátai, jó példa rá, hogy a vonatszerencsétlenség idején még létező Vásártér utcát, újságíró kollégámmal, akinek az édesapja született ott, legnagyobb igyekezetünk ellenére, egész napos kereséssel sem sikerült beazonosítani. Még a nyolcvan évvel járó református gondnok sem tudott hasznos információval segíteni.

És nem leltünk a keresett utcára *Avedik Lukács*nak a *Szabad királyi Erzsébetváros monográfiája* című Szamosújvárott, 1896-ban kiadott, még ma is forrásértékű munkájában sem, holott az örmény főtemplom alapköletételének 250. évfordulója alkalmából szervezett ünnepségen

a városi kultúrházban tartott konferencián is sűrűn elhangzott, hogy a város egykori plébánosa, *Ávedik Lukács* főesperes könyve Erzsébetváros eddigi legteljesebb monográfiája.

A kizárólag csak román nyelvű, tudományosnak hirdetett konferencián (melyen részt vett *Ashot Grigorian*, Örményország miniszteri rangú konzulja is) az ország több sarkából összesereglett népes közönség előtt, többnyire a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem armenológiai intézetének doktoranduszai értekeztek, előadásaikban, román fordításban, sűrűn és hosszan idézve *Ávedik Lukács* művéből – hozzáértők szerint, sajnos, – legtöbbször a forrás megjelölése nélkül...

Építette az örmény hitbuzgóság

Ennél jóval érzékenyebb téma az örmények uniója a római katolikus egyházzal, amit a hittudomány általában egyetlen személyhez, a püspöki címet is viselő *Oxendio Virzirescóhoz*, illetve hittérítői és egyházszerzői tevékenységéhez köt, aki 1684-ben érkezett Erdélybe. Vitathatatlan

tény viszont – s ezzel visszakanyarodunk az erzsébetvárosi ünnepséghez –, hogy 1766-ban már elkezdték az örmény katolikus főtemplom építését (az alapkövet július 22-én vakolták be a szentély délkeleti sarkába), majd 1791. június 28-án *Batthyányi Ignác* püspök fényes ünnepség között fel is szentelte *Árpádházi Szent Erzsébet* tiszteletére.

Ez lett Közép-kelet-Európa legnagyobb örmény temploma abban a korban, amikor Ebesfalvát az örmények szöröstől-bőröstől, házastól, telkestől, mezőstől, sőt a hozzá tartozó falvakkal együtt – komoly gazdasági erejüket bizonyítva – 1733-ban egyszerűen megvásárolták az osztrák császári háztól. *III. Károly* királynak ugyanabban az évben kelt kiváltságlevele pedig a Bethlenek vadászkutyáihoz köthető Ebesfalvát a templom névadójára utalóan az Erzsébetváros (Elisabethopolis) névre cserélte. A főtemplom homlokzatán latin szöveggel ez áll: *Isten és Erzsébet védnökének építette az örmény hitbuzgóság*.

Az erzsébetvárosi örmény nagytemplom, amely monumentális méretei, színvonalas építészeti megoldásai és gazdag berendezése révén kiemelkedő helyet foglal el az erdélyi barokk egyházi emlékek sorában, „előélete” még Ebesfalvához köthető, ahova 1685-ben jöttek az első örmény telepesek, akiket a város akkori ura, Erdély fejedelme, *I. Apafi Mihály* nem csak hogy befogadott, de későbbi utódai honfűsítették is, így aztán az akkora már magyar-örménnyé vált közösség „bekebelezte” a magyar nemzetbe.”

Ávedik Lukács a *Szabad királyi Erzsébetváros monográfiája* című munkájában részletesen leírja, hogy az örmények előbb a Zárda téren fából emeltek kis kápolnát, rövidesen azonban háromoltáros, a Szentháromság tiszteletére

szentelt kőtemplomot emeltek (1723 és 1725 között), ám lassan ez is kicsinynek bizonyult, amit csak súlyosbított az a körülmény, hogy a Küküllő gyakori áradásai súlyos pusztításokat végeztek (mint 1763-ban) a templomban is. Ezért vált szükségessé egy új, nagyobb templom építése. Ezért az örmény lakosság, az örmények Erdélybe költözésének 129., Ebesfalván való letelepülésük 98. évfordulóján, engedélyt kért és kapott az udvartól, így aztán 1766. július havának 22. napján, 250 évvel ezelőtt, letették az új templom alapkövét az *Issekutz Vártán* és *Manó* testvérektől megvásárolt központi fekvésű telken. Az alapba került latin és örmény nyelvű irat felsorolja a kezdeményezők nevét, közöttük a *Karácsoni Ker. János*, akkori plébánost, az erzsébetvárosi katolikus lelkészeket, mechtarista szerzeteseket, a főbíró és a város jelentősebb személyiségeinek nevét.

A 250 éve emelt erzsébetvárosi örmény templom részlete. „Építette az örmény hitbuzgóság” Fotók: Erdélyi Riport, hoinarromani.ro, razvanbb.ro

Mikor már csak a kövek emlékeznek

Hogy mindezekből mit láthattak a homlokzat félköríves szoborfülkéibe elhelyezett Szent Péter, Szent Pál és feltehetőleg Szent Erzsébet szobrai? Valószínű, semmit, vagy mindent. Attól függően, hogy a kőbe vésett pillanat

melyik perspektívájából közelítünk a kérdéshez. Az viszont minden vitán felül áll, 250 éve tanúskodnak arról, hogy Erzsébetvárosban az örmények egykor virágzó, boldog életet éltek, s némaságukban akkor is beszédes tanúk lesznek,

amikor építőkre-építettőkre már csak ők emlékeznek.

És emlékeztetnek.

Ha lesz emlékező utókor.

2016 májusában még volt. Ez az írás ennek a tanúsága.

Sajnáljuk, hogy még értesítést sem küldtek az erzsébetvárosi örmény katolikus főtemplom alapkövetételének 250. évfordulójára szervezett rendezvényekről az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület részére, holott több mint 20 éve állandó kapcsolat alakult ki a várossal. Különösen miután az Egyesület segítette életre a templomot kezelő Fundatia Armeana szervezetet, rendszeresen támogatta a Nagyboldogasszony-napi búcsú megrendezését, az Egyesület adta ki *Ávedik Lukács* 1896-ban írt *Szabad királyi Erzsébetváros Monográfiája* c. könyvének reprintjét 2004-ben, *dr. Issekutz Sarolta: Örmény halottkultusz és temetkezés – Erzsébetváros és örmény katolikus temetője* c. könyvét a teljes örménykatolikus temető síranyagának DVD mellékletével 2009-ben az elnök által képviselt Bp. II. kerületi Örmény Önkormányzat és a Fővárosi Örmény Önkormányzattal közösen és adományozta igen sok példányban a plébánia megsegítésére, a turista forgalom fellendítése céljából. Megemlítendő, hogy az 1990-es évek második felében az Egyesület, valamint a Bp. Főv. II. kerületi Örmény Önkormányzat és a Fővárosi Örmény Önkormányzat állította helyre az örmény katolikus főtemplom oltára körüli elektromos világítást, a templom esőcsatorna felújításához, tűzvédelméhez is hozzájárult, a temető sírjainak láthatóvá tétele és feltérképezése költségeit viselte, Ávedik Lukács sírelkének felújítását támogatta, részben viselte a plébánia örmény könyvtára katalógizálásának és könyvben való megjelentetésének (angol) költségeit (*Armenuhi Drost-Abgarjan, Bálint Kovács, Tibor Marti: Catalogue of the Armenian Library in Elisabethopolis (Leipzig – Eger 2011)*), valamint felleltározta a főtemplom egyházi gyűjteményét, szakértői véleményt is kérve az állagmegóvásra.

dr. Issekutz Sarolta

Bögözi Attila

Ángádsáburleves, mint ima

- egy erzsébetvárosi örmény megemlékezésen elmaradt imáról.

Vannak dolgok, melyeken nehéz túllépni, nem lehet hallgatni, melyekről beszélni kell, akkor is, ha ezzel darázsfaszekbe nyúl az ember.

És most legkevésbé az előítéletekre, a rossz beidegződésekre gondolok, inkább olyan élethelyzetekre, amelyektől összeszorul az ember torka, úgy érzi, nincs elég

levegője, előnti a verejték, és egész testében remegni kezd. Tudom, a leírt tünet együttes alapján legtöbben pánikrohamra esküdnének, pedig nem erről van szó. Csupán az értelem lázad olyasmira ellen, ami bár nyilvánvaló, mégis annyira érthetetlen, hogy leginkább földhöz kellene csapnom magam a gyönyörűségtől. Mert az emberek lelke tele van csodálatos éleslátással és **érthetetlen** vaksággal, amelyek megmagyarázhatatlan módon felváltva kerítik hatalmukba cselekedeteinket.

Ehhez hasonló érzelmek, gondolatok kavargtak bennem, amikor néhány hete Erzsébetvárosban részt vettem az „Isten és Erzsébet védnökének” az örmény hitbuzgóság építette főtemplom alapkövetételének 250. évfordulóján. Az eseményről, hosszabb tudósításban számoltam be, ám volt egy pillanat, az ünnepséget felvezető szentmisén, amikor „egész testemben hirtelen megfoghatatlan változást éreztem. Leginkább valami viharhoz hasonlított, ami a véremben kerekedett, és egy pillanat alatt átjárta tagjaimat. Űtőereim oly erőteljesen lüktettek, hogy ütésüket nemcsak éreztem, hanem hallottam is.” Az idézetet *Jean Jaques Rousseau*-tól kölcsönöztem, mert aligha tudnám ennél szemléletesebben szavakba önteni mindazt, amit akkor és ott éreztem.

E pillanat az volt, amikor a sok századot megért magyar-örmény templomban, a hívó lélek legszentebb imádságát, a *Miatyánkot*, a kétnyelvűnek mondott szentmisén csak románul hallottam. Pedig azt mondják, a szentmisét celebráló *Babota Tibor* szentszéki tanácsos, talpig magyar és római katolikus ember, Erzsébetvárosban ugyan csak beszolgál Medgyesről, mert saját papra még a római katolikusoknak sem telik.

Messze nem akarok teológiai vitába keveredni az általam mélyen tisztelt és

nagyra becsült római katolikus egyházzal, melynek a hívei előbb katolikusok, s csak utána magyarok, tótok, szlovákok, románok, hontottották vagy bármely más náció. De egy olyan szentélyben, ahol a híveknek századokon keresztül egyformán volt fontos, hogy örmények és magyarok, azaz magyar-örmények, nem elmondani magyarul is a *Miatyánkot* – a franciák azt mondanák: „C'est plus qu'un crime, c'est une faute” – ez bizony „több mint bűn, ez hiba”, még akkor is, ha a magyar fordítás nem adja vissza a francia eredeti drámaiságát.

Hogy mit szoltak ehhez az erzsébetvárosi örmény-magyarok?

Egészen biztos erélyesen tiltakoztak volna, úgy, hogy az 1927-től egytornyúvá vált nagytemplomnak, amely monumentális méretei, színvonalas építészeti megoldásai és gazdag berendezése révén kiemelkedő helyet foglal el az erdélyi barokk egyházi emlékek sorában, másik toronysisakja is leszökött volna helyéről (az északnyugati torony sisakját 1927-ben egy szélvihar sodorta le, azóta sem sikerült visszaállítani).

Ám kérdés, háborgó zokszó egy sem volt, mert akik ilyet mondhattak, hallathattak volna, azok immár csaknem mind kinn vannak már a dombtető oldalában meghúzódó csendes temetőben. Legjobb tudásom szerint erzsébetvárosi születésű magyar-örmény immár csak mutatóban van a városban.

Történelemmé lettek, akik azzal a reménnyel hunyták le szemüket, hogy lesznek még, akik emlékeznek rájuk, azon a nyelven, amelyen egykor ők dicsérték az Urat. És fohászokdakt hozzá.

A holtaknak ez a kegyeletteljes reménye csalatott meg, az élők által, a **csak** románul elhangzott *Miatyánkkal*. Mert az évnek

364 napján legyünk katolikusok, vagy más felekezetűek, de ha van – és most volt – egy nap, amikor a hitbéli hovatarozásunk egy ünnep, és nem is akármilyen ünnep okán azonos rangra emelkedhet magyarságunkkal, akkor ne szégyelljük (ne felejtsük?), még egy római katolikus szentmisén sem elmondani anyanyelvünkön is a *Miatyánkot*!

Tisztában vagyok azzal, hogy Erdélyben manapság az örmény identitás bonyolult jelenség, a magyar-örmény identitás pedig még illékonyabb, és erőteljesen meghatározza azt a magyarság kisebbségi helyzete Romániában. Ilyen értelemben a magyar-örmény halmozottan, kétszeresen is kisebbségi. Abban, hogy a magyar-örmények elsősorban magyarnak vallják magukat, döntő szerepet játszik a romániai magyarok negatív diszkriminációja, a hatalmi struktúra erőteljes asszimilációs politikája, és nem utolsó sorban a magyar és örmény közös múlt, itt Erdélyben.

Ugye, sokunknak ma is ismerősen hangzik az a gyergyószentmiklósi szólasmondás, hogy: „az örmény magyarabb a magyarnál.”

A magyar-örmény közösség tagjai – nem Erzsébetvárosban, hiszen ott már gyakorlatilag nincsenek – a templomban éppen úgy eléneklik az örmény katolikus liturgia énekeit, mint a mise befejeztével a magyar himnuszt. „Mi hét közben magyarok, hét végén a templomban örmények vagyunk” – hallottam egy fiatalembert, aki azt mondja, nyelvében nem, de hitében él még az örménysége, s akinek a felesége magyar hétköznapokon is megfőzi az ángádzsáburlevest, ami az örmények legünnepibb eledele.

Hogy miért fáj nekem a magyar-örmény templomban a **csak** románul elmondott *Miatyánkot*?

Mert úgy érzem, a magyar-örmények – az ősök! – annyi tiszteletet megérdemelnek, hogy lelkük üdvéért, templomukban, legalább egy *Miatyánkot* magyarul mondjunk, mondhassunk el.

Ez nem csak tisztelet kérdése.

A saját identitásunk csúszik ki kezünk-ből, ha már a *Miatyánkot* is hagyjuk, hogy **csak** románul mondják. Mert a magyar-örmény múlt Erdélyben a mi magyar múltunk szerves része. Jó lenne ezt az erdmagyar politikumnak is tudatosítania, hiszen egy szál magyar főember sem téblábolt Erzsébetvárosban az ünnepeken. Sem egyházi, sem világi. Pedig ott sem lenne szabad feladni a múltat, ahol, mint az örmény-magyarokból Erzsébetvárosban, már egy sincsen. Így eshet meg, hogy a városi kultúrházban megtartott tudományos konferencián egyetlen magyar mondat sem hangzott el. Minden értekezés román nyelven folyt.

Akárcsak a *Miatyánk* a templomban.

És így jut szép lassan román kézre magyar múltunk egy része, most csak még emlékezve, aztán a 300. évfordulón – ha lesz – már magukénak mondván azt a múltat, amit mi magunk adtunk fel azzal, hogy nem emlékezünk.

Megtették a román örmények. Vagy azok, akik ilyennek vallják magukat, s akiknek jelszava: egy az örmény, egy a zászló, ami nyilván, politikai célokat szolgál (és/vagy kiszolgál).

Mi jöhet még?

Ne legyen soha igazam, de könnyen UAR (Uniunea Armenilor din Romania) kézre kerülhet – te is örmény, én is örmény alapon – például, az éppen ünnepezt Erzsébetvárosi főtemplom több mint 2000 kötetet számláló könyvgyűjteménye. És iratállománya, vagy akár a szamosújvári főtéri örmény nagytemplom

kereszt-kápolnájának Rubens képe, mert az ottani örmény-magyarokat – legalábbis egy részüket – már bedaráltta az UAR.

De nem folytatom a felsorolást, nem akarok ötleteket adni azoknak, akik az én tippjeim nélkül is már bőségesen lakomáznak egy olyan asztalról, amely nem is az övék.

Nos, mindezekért volt az a pillanat, amikor „egész testemben hirtelen megfoghatatlan változást éreztem. Leginkább

valami viharhoz hasonlított, ami a véremben kerekedett, és egy pillanat alatt átjárta tagjaimat”.

Késő délután, amikor az ünneplés zaja elült, visszasétáltam egyedül az örmény-magyar ősök főtemplomába és hangosan morzsolva fogaim közt a szavakat elmondtam az IMÁT.

Magyarul.

Forrás: Erdélyi riport 2016. 06. 22.

Felépült az iskolánk!

A szeptemberi tanévnyitón már teljesen felszerelve nyitja meg kapuit a magyar iskolánk Szamosújváron, amely előkészítőtől érettségiig biztosítja a magyar nyelvű oktatást a város és a környező települések diákjainak.

Az utolsó nagyobb építkezéshez, a tornaterem felépítéséhez is hozzákezdünk, a tantermeket, folyosókat, laborokat pedig már szinte teljesen berendeztük.

Idén is két tagozat, természet-tudományi és filológia osztályok között választhatnak a nyolcadikosok, később, amennyiben igény lesz rá, további szakokat is

indíthatnak. *Balázs-Bécsi Attila* tanár úr azonban úgy látja, mindemellett, hogy a#felméréseik szerint szeretnének még más szakokat is a diákok, a jelenleg működő osztályok is jó lehetőséget biztosítanak a továbbképzésre, mind reál, mind humán vonalon.

Előkészítőtől negyedikig évfolyamonként egy, ötödiktől tizenkettedikig pedig két osztály működik (a 2015-16-os tanévben összesen 560 magyar diák tanul - óvodásokkal együtt). Ötödiktől a környező falvakból, valamint a válaszúti *Kallós Zoltán Alapítványtól* is érkeznek diákok; vagyis olyan helyekről, ahol elemi oktatás még van magyarul, de ötödiktől már nincs. A következő években pedig az előkészítő osztály/osztályok létszámának növekedésére is lehet számítani.

Iskolánk, a város magyar diákjain kívül, a Mezőség 30 településéről érkező diákoknak is biztosítja az anyanyelvű oktatást a szórványkollégiumunknak köszönhetően.

A városban működő magyar oktatási tannyelvű osztályokban jelenleg 453 diák tanul. Ezt a létszámot az intézmény

felmérései alapján a következő 10 évben is tartani tudjuk.

Balla Imola

(Szerk.megj.: Az új iskola a szamosújvári magyar diákokon kívül a Szamoshat, Tóvidék és a Sármási Mezőség vidékéről

fogadja az iskolásokat, akik számára bentlakást a TÉKA Kollégiumban biztosítanak /110 fő/. Az ünnepi megnyitó 2016 szeptember 10.)

A szamosújvári TÉKA Alapítvány TÉKA Hírmondó 2016/1 számából

Nemzetpolitika naprakészen - hír és háttér a Kárpát-medencéből és a diaszpórából – ez a Határok nélkül

Laudáció a Határok nélkül című műsor alkotóközösségének, a Magyar Örökség Díj elnyerésének alkalmából (részletek)

A Kós Károly díjat idén januárban elnyert *Határok nélkül* a rendszerváltás óta hű az erdélyi polihistor gondolatához: Az ember kötelessége, hogy a maga népét szolgálja. Az, aki ez alól kihúzza magát, az a népe árulója. A Határok nélkül alkotó közössége napról-napra tudósít, hírt ad a magyar nemzetrészek életéről, törekvéseiről, összeköt, elhossa hangjukat Magyarország és a világ magyarsága számára. Az újság pedig akkor jó, ha hangjában meghalljuk a magunkét is, írja *Esterházy Péter*. Egy rádióműsor esetében ez különösen evidens és szükségszerű, hiszen, ahogyan egy megfelelő akusztikájú hangversenyteremben, úgy a rádió hullámhosszán szintén könnyen hallani minden félreütést és ugyanígy fokozottan érezni, élvezni lehet a professzionális műsort.

Határon túli, határon kívüli, ezek a kifejezések az elszakítottágot, az elválasztottságot hordozzák magukban. Határok nélkül: egy nemzetközösség, kultúra,

történelem, anyanyelv, hagyományok, törekvések és mindennapi élet. Kifejező a különbség a kétféle megfogalmazás között. A magyarságot, éljen a világ bármely pontján is, összeköti a közös kulturális örökség, melyet a magyar nyelv hordoz és az összetartozás tudata tart meg a gyorsan változó világban. Ennek fenntartásában elvülhetetlen érdemei vannak a nemzete iránt elkötelezett, felkészült, hiteles, a közösségéért tenni kívánó egyéneknek és közösségeknek. A Határok nélkül a mindennapok során a magyar közösségeket szolgáló, hírérzékeny, egyszerű és áldozatos munkatársainak, akik révén a Kárpát-medence elszakított nemzetrészeinek tömb- és szórványtárségeiben a műsor egyaránt jelen van, személyesen, helyben dolgozó szerkesztők és riporterek, vagy a nehezen elérhető területek esetében, lelkes, időt és energiát nem sajnáló, magyarországi tudósítók segítségével.

(...)

A műsor hitelesen tájékoztat a Kárpát-medence és a diaszpóra magyarságát érintő politikai, kulturális, oktatási, identitás és társadalomszervezés aktuális kérdéseiről, nem megfélemlítve a történelmi hagyományokról, illetve az egyházak közösség-szervező tevékenységének bemutatásáról sem. A legfrissebb hírek mellett a Határok nélkül kiemelt figyelmet fordít a Kárpát-medencei magyar nemzeti közösségek autonómia-törekvéseire és a számbeli kisebbségi léhelyzetből következő jogvényesítésre és jogvédelemre egyaránt, feltárva a kisebbségekkel kapcsolatos állami politikai és a magyarságot érintő szakpolitikai háttérrel is. Mi tehát a határok nélkül? Nem csak hírforrás, hanem nemzetpolitika naprakészen. Hiszen az összetartozáshoz elengedhetetlen az egymásról való tudás, a magyarság képviseléséhez pedig a tájékozottság és a felkészültség, mivel magyarnak lenni nem csak születés és közjog, de minőség kérdése is, különösen a XXI. század gyorsan változó kihívásai közepette, amikor a tömegtársadalmak által kínált információs és identitásdömpingben az egyének és közösségek boldogulásának egyik legerősebb biztosítéka az önazonosság megőrzése. Ebben jelent tájékozódási pontot a Határok nélkül,

melynek *Márai Sándor* gondolatával gratulálok a Magyar Örökség Díjhoz: „A tömegek világa csak mohó, de nem igényes. Te maradj mértéktartó és igényes.”

A nemzetért végzett munkájához pedig a műsor készítőinek további sok sikert, alkotó kedvet, tartást és befogadó hallgatóságot kívánok.

Dr. Szili Katalin miniszterelnöki megbízott, az OGY volt elnöke

(Elhangzott 2016. március 19-én a Magyar Örökség Díj átadási ünnepségén a Magyar Tudományos Akadémián)

A csapat nevében a díjat átvette Moszkovits János erdélyi örménymagyar.

Névjegy

Korniss Péter

(Korniss Péter hátországa cikkhez (2016. május – június 48. oldal)

- Kolozsváron született 1937-ben, gyermekkorát ott töltötte.
- A középiskolát már Budapesten végzi.
- A jogi egyetemről 56-ban eltávolították, utána fényképész segédmunkás, majd a Nők Lapja munkatársa 30 éven át.
- Színház- és táncfotói mellett drámai erejű munkáival a huszonnegyedik órában megörökítette a Kárpát-medence hagyományos parasztvilágát.
- Tíz évig készült megrázó erejű riportalbuma egy bejárómunkásról.
- Világszerte számos fotós testület és zsűri tagja, dolgozik, tanít.
- Elismerései közül csak néhány: Balázs Béla díj, Kossuth díj, Magyar örökségdíj, a Nemzet Művésze elismerés.
- Művészetével iskolát teremtett.

Issekutz Sarolta

A csendes Szamosújvár

Minden évben a *Világosító Szent Gergely* búcsúra sokszáz örmény érkezik Szamosújvárra, szinte pezseg a város. Lépten-nyomon erdélyi magyarörmény ismerősökkel találkozunk az ember a szélrózsa minden irányából, de sok a román ajkú is közöttük. Aztán a búcsús mise csokorba köti a zarándokokat és megtelik velük a hatalmas templom, mely egyébként a Szentháromság tiszteletére került felszentelésre még anno (a búcsús miséjét Pünkösöd utáni vasárnap tartják). A mise után a Plébánia alatti boltíves „pinceéteremben” szolgálták fel idén is a szamosújvári örmény asszonyok és lányok az elmaradhatatlan angazdsabur levessel kezdődő ünnepi étkeket. Idén kb. 370 fő élvezhette az örmény katolikusok vendégszeretét. Köszönet érte *Szakács Endre* plébános úrnak és a szorgos közösségi tagoknak.

Két héttel a búcsú után szinte egyedül rovom a tikkasztó hőségben a mára már csendes város kihalt utcáit. A szép épületek (sajnos sok igencsak felújításra szorul), vasrácsos ablakok, a kőboltozatú hatalmas kapuk és zárókövek, sokon az 1760-as évszám, a templomok, a sétatér, a hatalmas iskolák megelevenednek régmúlt idők örmény lakóival, történeteivel, humorával, eredményeivel. Már szinte úgy érzem, hogy én is ott vagyok a Főtéri piacon, a sétatéri korzón, vagy a *Jakabffy*, *Korbuly*, *Merza*, akár a *Cheul* család tagjaival egy cigányzene vendéglőben és megbeszéljük a legújabb bécsi divatot, vagy a családi összejövetelek finom éteksorának sikerét, a férfiak kártyáznak a Kaszinóban és gazdasági sikereikről, vagy kudarcaikról beszélgetnek.

Hol vagytok ti régi magyarörmény családok? Hogy történhetett meg, hogy az örmények által alapított városban – amelynek területét örökön vásárolták meg az Udvartól, majd *Alexa* mérnök tervei alapján felépítették szép és gazdag erdélyi barokk városukat - ma már alig van magyarörmény lakó (120-an vannak az örmény katolikusok) és azok is már csak az örmény katolikus szentmise során, illetve utána a plébánián elfogyasztott kávé mellett találkoznak, beszélgetnek egy kicsit egymással.

Alig lehet magyar beszédet hallani az utcán, az üzletekben (a 22-23 ezer főnyi lakosból kb. 3200 a magyar anyanyelvű, vagy 2500-an reformátusok, 500-600 fő között vannak a római katolikusok és 120-an az örmény katolikusok), ott, ahol csak magyar nyelvű örmények laktak már az 1800-as évek elejétől fogva. Persze tudom, hogy mit jelentett Trianon, a II. Világháború, hiszen Erdélyben máshol is ugyanaz történt, sőt: kényszerből elhagyott örmény otthonok, szétszakadt családok és a közösség teljes fellazulása, sok helyen felbomlása.

Meglátogatom az örmény katolikus templomokat és a kissé nyirkos csöndben újrörögítem a már hallottakat, olvasottakat. A Salamon templomban *Gábrus Zachariás* (pap, polihisztor) által festett Simai testvérek és házastársaik falfestményét látva megnyugszom, hogy még ép-ségben van. Őket látva könnyebb beleélni magamat a múltba, látva zsinóros, magyaros viseletüket, joviális arcukat és elképzelni, hogy mennyi pénzt áldoztak örmény katolikus hitük eme szentélyének

felépítésére. (A székesegyházban ünnep és vasárnap van mise, míg a Salamon templomban hétköznapokon: kedden és csütörtökön 9 órától.)

A ferences templomban (tetőzete szépen felújított, de külső homlokfala igen lepusztult) magyar nyelvű leírás olvasható a templom történetéről: a Désről betelepült ferenceseknek 1742-ben *Dániel Tódor* (nocsak, egyik ősöm) főbíró telket adományozott, *Márkovics András* pedig egy házat, majd 1748-ban leteszik a templom alapkövét és 1757-ben be is fejezik a hatalmas templom építését a gazdag örmény családoknak köszönhetően. 1758-ban kerül felszentelésre *Szent Péter* tiszteletére. A lorettói Mária kápolnát *Lászlóffy Bogdán* építtette, úgyszintén a kolostor K-i szárnyát is. A *Szt. Antal* kőből készült oltára *Placsintár Dávid*, a *Szt. Ferenc* oltár *Csomák Miklós* költségén épült *Johannes Nachtigal* bonchidai kőszobrászra utaló módon. Mindebből az is látható, hogy a nagylelkű adományozók a hitélet segítését akarták támogatni, függetlenül a rítustól.

A Városi Múzeumot vagy 10 éve nem láttam, ezért betérek a Karácsonyi palotába. A kívül valamikor felújított, de belül omladozó, elhanyagolt, kiállításnak nem nevezhető térben üveg mögött (de az üvegek eltolhatók, hézagosak, védelemre sem

alkalmas) nincs komoly tartalom, román nyelvű papírlapok kitűzve, néhány cseréptöredék ismertető nélkül, egy asztalon nyíltan heverő csontok, sem románul, sem magyarul ismertetőt nem lehet látni. Az egész múzeum siralmas állapotú, megcsúfolja a nevét, ráadásul egy helyen sem említi meg, hogy ezt a várost az örmények alapították, építették, és mindaz, ami a városban van, őket dicséri. A múzeum mögötti kertben emlékeztem örmény címerekre, feliratos táblákra. Sajnos csak két címetáblát találtam meg a földön fekvő a sok kődarab között, az egyik középre egy nagy kődarabot helyeztek a gondos kezek, hogy ne lehessen felismerni (?). Nagy nehezen leemeltem a követ, amely alatt a beodrai Karácsonyi család nemesi címerét találtam meg, sajnos erősen sérült állapotban. A nemességet és címet Bécsben 1749. június 15-én adományozta az udvar *Karácsonyi Kristóf*, *Miklós* és *Lukács* szamosújvári polgárok, feleségeik és gyermekeik számára. (A címerpajzs négyfelé osztva, átlósan egy-egy koronás szirén, kezében kettős keresztet tart, és ugyancsak átlósan egy-egy bika, a címerpajzs közepén mérleg ábrázolással.), A címerpajzs feltehetően a palota homlokzatán a jelenleg üres fülkében volt elhelyezve. A másik címerkő felismerhetetlen volt a gondos vésőnyomok miatt.

Folytatjuk

Ki volt Világosító Szent Gergely?

Gergely a pártus (ösi, ókori iráni nép) *Anagh király* fia volt. Bölcséleti és szónok képző tanulmányait a kappadokiai Kaisareában végezte. Kiváló szellemével és lángoló hitével kitűnt társai közül. Mint későbbi hittérítő ezért kapta a „Világosító” (Illuminátor) előnevet. A kapadokiai egyházi vezető, *Leontios*, hamar felismerte Gergely képességeit, így rövidesen pappá, 5 év múlva püspökké szentelte. Így tért vissza hazájába, Örményországba és azonnal munkához látott. *IV. Tiridat* király nem nézte jó szemmel a keresztény hittérítői tevékenységet. *Gergelyt elfogatta*, mert megtagadta a pogány isten imádságát és egy mély földalatti verembe (örményül Khor Virap) *vettette*, ahol 14 évig embertelen körülmények között raboskodott.

Kiszabadulására egy rendkívüli esemény után került sor. A király súlyos betegséget kapott és nem gyógyult. Nővére rendkívüli álmot látott, hogy a király addig nem

gyógyul meg, amíg a „verembe vetett” – et ki nem hozza a földalatti börtönből.

Gergely kiszabadult, a királyt meggyógyította, aki elrendelte a keresztények üldözésének beszüntetését.

A király és családja felvette a kereszténységet és az ország hivatalos vallása a kereszténység lett. Gergely megszervezte az örmény egyházat, a pogány templomok helyére keresztény templomokat építtetett és 12 püspökséget alapított. A kereszténység Örményországban gyorsan terjedt. Az általános térítés 305 körül fejeződött be.

Így lett Örményország *az első hivatalosan keresztény állam* és Világosító Szent Gergely az örmény nép hittérítő apostola, valamint az örmény állam kultúráját és politikáját is meghatározó személyiség.

Búcsújának napján ünnepeljük együtt ezt a rendkívüli embert.

Fülöp Ákos plébános

Örmény katolikus szentélyek – oltárok

Szamosújváron az örmény katolikus székesegyház Erdély legnagyobb barokk temploma. Homlokzatán közepén nagy torony, kétoldalt 1-1 kisebb, benne számos mellékoltár. A Szentháromság tiszteletére szentelték, de a búcsút *Világosító Szent Gergely* ünnepén tartják, ami jelentős esemény napjainkban is, mind a város, mind a magyarországi és erdélyi örmények életében. 1930-ban lett az akkor felállított örmény katolikus apostoli kormányzóság székesegyháza.

1748-1759 között épült. Története eléggé változatos. Hol a torony dőlt le, hol villám csapott bele, hol tűzvész pusztított. Értékes kincse a Rubensnek tulajdonított festmény, melyet – valószínűleg egy nagyobb kölcsönért – *I Ferenc* királytól kaptak ajándékba. (Igaz, ők választották ki!) 1944-ben elkerült a templomból, s csak 1999-ben került vissza. A címe is sokatmondó – melyen el lehet gondolkodni – „Levétel a keresztről!”

dr. Sasvári László

Örmény katolikus keresztelő volt ismét az Orlay utcai templomban

2016 április 24-én keresztelte és bérmálta meg *Krikor atya Szalonna Zoltán Diránt* a *Dajbukát* család unokáját. A boldog szülők, *Szalonna Zoltán* és *Vereckei Réka*. Sok boldogságot kívánunk a szülőknek és Zoltán Dirán ujszülöttnek.

28. beodrai KARÁTSONYI (nemesi)

Szamosújvár

Holdkórosok fesztiválja a Múcsarnokban

A **MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA** pazar kínálatát tüzetesen megvizsgálva büszkén állítjuk, hogy a hazai örménységet egyedüli, ám annál rangosabb módon képviseltük ezen az egész Magyarországot át-fogó kulturális eseményen.

Nyüzsgés, Teltház, és Profi precizitás jellemezték a **Budavári Örmény Színház Nóti és az örmények** című előadását. Bevezetőben kiváló régi színészeink, **Mály Gerő** és **Dajbukát Ilona** filmjeiből

láthattak részleteket Szabó István válogatásában. Majd **Nóti Károly** örökérvényű vígjátékát, a **Süt a hold** címűt élvezhették parádés szereposztásban. **Körtvélyessy Zsolt**, **Jeges Krisztián**, **Haik Viktória**, **Schupp Gabriella**, **Varga Tamás** és **Várady Mária** nagy sikert arattak. **Szegő György** a Múcsarnok művészeti igazgatója szerint **Szöke István** rendező „a farce mestere” ma is „hozta a formáját”.

V.M.

A Budavári Örmény Színház stábjának előadás után

Berlin elítélte az örmény népiirtást

A német szövetségi parlament (Bundestag) elsöprő többséggel népiirtásnak minősítette csütörtökön az egykori Oszmán Birodalomban 101 éve elkezdett örményellenes mérszárlásokat.

A kormánypártok - a CDU/CSU pártszövetség és a szociáldemokrata párt (SPD) - és az ellenzéki Zöldek közös indítványát a képviselők egy ellenszavazat és egy tartózkodás mellett fogadták el.

A határozatban és a szavazás előtti vitában is kiemelték: a Bundestag nem akarja felelősségre vonni a mai Törökországot a múltban elkövetett bűnökért, célja az örmény-török megbékélés ügyének előmozdítása, amelyben viszont van felelőssége a mai Törökországnak.

A vitában felszólalók közül többen elfogadhatatlannak nevezték, hogy török részről megpróbálták nyomást gyakorolni a Bundestag tagjaira.

A határozat több évig tartó politikai vita után véglegesített szövegében négyszer szerepel a népiirtás kifejezés. Egyebek mellett az áll benne, hogy az Oszmán Birodalomban 1915. április 24-én az ifjútörök kormány utasítására megkezdett tervszerű üldöztetés és megsemmisítés több mint egymillió örmény nemzetiségű áldozatának sorsa „példaszerűen mutatja meg a tömegpusztítások, etnikai tisztogatások, népcsoportok elűzése és bizonyon a népiirtások” 20. századi történetét.

A határozatban rámutatnak arra, hogy a Német Császárságnak - az Oszmán Birodalom legfőbb szövetségeseinek - „szégyenletes szerepe” volt a történelemben, diplomatai révén voltak értesülései a népiirtásról, mégsem tett semmit „ezeknek az emberiség elleni bűntetteknek” a megakadályozásáért.

A határozat szerint Németország vállalja történelmi felelősségét, amelyből az is következik, hogy ösztönöznie kell az örmény-török megbékélést.

A Bundestag megemlékezése a 101 éve kezdődött népiirtásra az örmény nép, „a világ legősibb keresztény népe iránti különleges tisztelet” kifejeződése is - áll a határozatban.

Angela Merkel kancellár hivatalos elfoglaltsága miatt nem vett részt a szavazáson, de a CDU/CSU-frakcióban kedden tartott próbaszavazáson igennel voksolt. Ugyancsak hivatalos elfoglaltság miatt nem vett részt a szavazáson Sigmar Gabriel alkancellár, az SPD elnöke és a szociáldemokrata külügy-miniszter, Frank-Walter Steinmeier.

Történészek 1,5 millióra teszik az oszmán törökök által az első világháború alatt és után elpusztított örmények számát, és sok kutató a 20. század első népiirtásának tartja az akkori eseményeket. A mai Törökország azonban mint az egykori Oszmán Birodalom utódállama következetesen visszautasítja, hogy a történetet népiirtásnak nevezzék. Állítása szerint nem folyt szervezett hadjárat az örmények kiirtására, s nincs bizonyíték arra, hogy létezett az örmények kiirtását elrendelő parancs az oszmán birodalom vezetésétől

Népszabadság 2016.06.02.

Tiltó lista

2016. június 8-9-én került megrendezésre az *Együttélési modellek a Kárpát-medencében, történelmi tapasztalat és hagyomány: Nemzetiségek integrációja a Kárpát-medencében* c. konferenciára. Főszervezője a Nemzetstratégiai Kutatóintézet, társszervezők: Országgyűlés Örmény Szószólói Kabinet, a Magyar Néprajzi Társaság, a Néprajzi Múzeum, valamint a Magyar-Erdélyi Magyarörmény Egyesület, az Erdélyi Magyarörmények Szövetsége.

Mint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke az egyik szervezőtől (Magyar Néprajzi Társaság) meghívást kaptam a hazai 13 nemzetiségről szóló rendezvényre azzal, hogy a részvétel regisztrációhoz kötött. Május 23-án regisztráltam a Nemzetstratégiai Intézetnél, amelyet a rendszer befogadott.

Június 8-án a Néprajzi Múzeumban 9 órakor a regisztráció helyszínére nem engedtek be, - személy szerint *Wertán Kinga* (vagy örmény szószólói kabinet munkatársa, vagy mint a Magyar-Erdélyi Magyarörmény Egyesület elnöke tisztségében) és két biztonsági őr azzal, hogy a regisztrációmát törölték, személyem nem kívánatos a rendezvényen. A jelenet nemcsak nekem, de a velem együtt itthonról és Erdélyből érkezett magyarörmény közösségi tagoknak is megdöbbentő és elfogadhatatlan volt.

A segítségül hívott *Kemecsi Lajos* főigazgató urat (Néprajzi Múzeum) is megdöbbentette ez a magatartás, aki *Wertán Kinga*val folytatott kemény vita után végül is a ház igazgatója jogán felvezetett az előadóterembe. Miután regisztrációs kártyát sem kaptam, így a másnapi

konferencia-folytatáson már nem tudtam jelen lenni a Parlamentben.

Az inzultus ellen panaszt tettem a Nemzetstratégiai Kutatóintézetnél, mint a rendezvény főszervezőjénél, amelyre a következő választ kaptam:

„Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Dr. Issekutz Sarolta elnök asszony figyelmébe

Tisztelt Elnök Asszony!

Szász Jenő elnök úr nevében tisztelettel jelzem, hogy levelét megkaptuk és az abban foglaltakra a következőket áll módomban válaszolni:

A Nemzetstratégiai Kutatóintézet ugyan a szóban forgó konferencia főszervezője volt és a résztvevők regisztrációja is a mi honlapunkon keresztül történt, de kizárólag a társszervezők által megadott listák alapján, mint ahogy a helyszínekre való beléptetés lebonyolítása sem a mi feladatunk volt.

Mindezekért levelét illetékességből az Örmény Szószólói Kabinet felé továbbítottuk, hiszen érdemben ők fognak tudni válaszolni Önnek.

Mindazonáltal mélységesen sajnáljuk a történeteket.

Nagyrabecsüléssel és tisztelettel,

*Molnár Miklós
az elnöki kabinet vezetője"*

Mivel a társszervezők közül a Magyar Néprajzi Társaság meghívottja voltam, valamint a Néprajzi Múzeum főigazgatója küzdött meg értem az első napon, ezért kizárásos alapon az Országgyűlés Örmény

Szószólói Kabinet, a Magyar-Erdélyi Magyarörmény Egyesület, valamint az Erdélyi Magyarörmények Szövetsége köreiben kell keresni a személyt, személyeket, akik nemkívánatosnak minősítettek. A legnagyobb fájdalom az, hogy több mint 20 éves önkéntes munkám után előfordulhatott az a helyzet, hogy az Erdélyi Magyarörmények Szövetsége, elnöke *dr. Puskás Attila*, tekintenek nemkívánatos személynek engem Budapesten? Vagy talán a Magyar-Erdélyi Magyarörmény Egyesületben kell keresni a letiltás kezdeményezőjét, amelynek alelnöke *dr. Puskás Attila*?

Lehet, hogy jobb nem megtudni mi is az igazság?

*Dr. Issekutz Sarolta
elnök*

*Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális
Egyesület*

Ui: Csak tájékoztatásul, néhány mondatban összefoglalom az elmúlt 20 éves tevékenységemet, amelyet az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnökeként, illetve vezetésem alatt az egyesület tagjai és képviselői elvégeztek a Kárpát-medencei magyarörmények javára.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 20 évvel ezelőtt alakult Budapesten, a trianoni békediktátum, valamint a II. Világháború következtében erdélyi szülőföldjüket elhagyni kényszerült magyarörmények képviselőit, akik immár 350 évvel ezelőtt telepedtek le a Kárpát-medencében. Működésének eredményeként megszerveződött a hazai erdélyi magyarörmény közösség, közreműködésével több erdélyi magyarörmény civil szervezet jött létre (Erzsébetváros, Csíkszereda, Székelyudvarhely, Marosvásárhely), illetve a kolozsvári Armenia

Magyar-Örmény Baráti Társaság működését megerősítette és felélénkítette, a Pro Armenia Alapítványt segítette, akikkel az együttműködés folyamatos és eredményes volt. Megindítottuk 20 évvel ezelőtt az Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek havilapot a Kárpát-medencei magyarörmények számára; az Erdélyi Örmény Múzeum könyvsorozatát (eddig 21 könyv és kiadvány, eljuttatva határon túlra is); havonkénti Fővárosi Örmény Klubot; három alkalommal az örmény kultúra heteket; közel 10 nemzetközi konferenciát (Budapesten és Erdélyben) szerveztünk; 30 féle kiállítást rendeztünk itthon, otthon és Örményországban kb. 90 alkalommal; örmény katolikus templomainkat, temetőinket megújítottuk Szamosújváron, Erzsébetvárosban, Gyergyószentmiklóson, Eleméren; emlékművek megvalósítását támogattuk (*Ady* szobor, aradi Szabadságszobor, *Czárán Gyula* szobor, stb.); magyarörmény könyvtárainkat (Budapest, Erzsébetváros, Szamosújvár), műtárgyainkat (Budapest, Erzsébetváros) leltározattuk, katalogizáltattuk, az erzsébetvárosi anyagot katalógusban megjelentettük. 20 éve képviseljük a hazai magyarörménységet és védjük kulturális örökségünket hazánkon belül és kívül együttműködve az erdélyi szervezetekkel.

Munkám elismeréseként 2007-ben megkaptam a Pro Cultura Minoritatum Hungariae kisebbségi díjat, 2011-ben a Kisebbségekért Díj Hazai Kisebbségekért Tagozat állami elismerést, majd 2014. decemberében átvehettem az állami Nemzetiségi díjat.

MEGHÍVÓ

AZ ELSŐ KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARÖRMÉNY, CSÁNGÓ ÉS SZÉKELY MŰVÉSZETI FESZTIVÁLRA

A Fővárosi Örmény Önkormányzat és a Csíkkörzeti
Magyar – Örmény Szentháromság Alapítvány Meghívója

2016. augusztus 12-13-14.

Helyszín: Gyimesbükk (Románia)

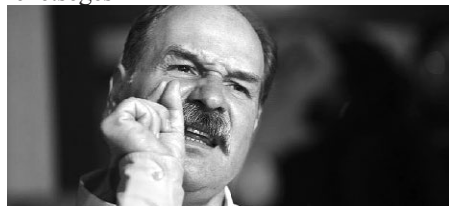
PROGRAM:

- Augusztus 12-én Kirándulás a környéken
- 16.30-18.30 Hivatalos megnyitó, szarukürt ünnepélyes megfújása. Művészek kertjében: *Kabdebó János* fotóművész tárlata, kézműves vásár.
- 19.00-20.00 Szentmise a Kontumáci Kápolnában.

- 20.00-20.30 Fáklyás körmenet a Keresztúton, 15 kereszt érintésével.

- Az eseményen való részvétel ingyenes.
- Utazás Magyarországról szervezeten is lehetséges

- 21.00-22.30 *Berecz András* Kossuth-díjas ének és mesemondó önálló estje.

- 13-án 10.00-13.30 Magyar Kollégium neves előadókkal: közösségpolitikai, kultúrtörténeti,

- Rákóczi-vár felújításáról szóló előadások, (Az ételeket a magyarörmény és csángó konyha legjei fémjelzik a helyszínen.)

- 15.00-16.30 Az *Artashat Színház* társulatának előadása a szabadtéri színpadon.

- REGISZTRÁCIÓ a szálláshely biztosításáért: fovarosiormeny2014@gmail.com, vagy a 0036/70-409-88-88, illetve postán: 1054. Budapest, Akadémia utca 1. l.em/178.

- Szálláshely igénylés nélkül a helyszínen felállított infópontnál.

- 17.00-18.30 *Vaszi Levente* csángó énekest, az MTVA Felszállott a Páva című tehetségkutató műsorának közönségdíjasát, valamint tanítványait köszönhetjük a színpadon.

- 19.00-20.30 Autentikus csángó esküvő és lagzi, élőzenével és tánccal. Igényeltetik a jókedélyű násznép

- 20.00 A keleties hangzású zenét játszó *Örmény Trió* koncertje

- 22.00 Máglyarakás és a szarukürt ünnepélyes megfújása.

- 14-én 12.00 *Márton Áron* emlékévé jegyében mise a nagytemplomban

(Jótekonyság: A helyszínen mód nyílik támogatni a Rákóczi-vár felújítását.)

www.fovarosiormeny.hu

FŐVÁROSI ÖRMÉNY KLUB

2016. augusztus 18-án, csütörtök du. 17 órakor a Pest Megyei Kormányhivatal Nyáry Pál termében (bejárat a Budapest V. Városház u. 7. szám felől)

Műsor: Filmbemutatók

Dr. Urmánczy Nándor portréfilm, **Velünk élő kultúrák: Örmények**

A klub rendezője: Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat
Támogató: Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, FŐÖ

Búcsú Albert Annamáriától

Váratlanul ment el. Pedig úgy tűnt, mindig itt lesz. A kolozsvári operai „aranyidők” nagy művészegyeníségei lassan elfogytak mellőle, Albert Annamária (1926–2016) azonban öröknek, töretlennek látszott.

Négy évtizednél is több idő múlt el, amióta utoljára közönség elé lépett az operában, hiszen még a negyvenes éveiben járt, amikor búcsút

vett a színpadtól. Akkoriban ez a korai búcsú a pályától természetes volt az énekesek életében. Legkedvesebb szerepei egyikében énekelt utoljára: 1975. április 28-án nem volt ünnepség, semmi felhajtás,

és azon az estén csupán ő tudta, hogy Desdemona halálával színpadi pályafutása is véget ér.

Ő azonban igazából nem vált meg kedves társulatától: jóformán az utolsó percig ott volt az operában, figyelte az intézmény életének alakulását, a bemutatókat, a fiatalok teljesítményét, s a Sétatéren járva, a neves karmester bronzszobra előtt elhaladva mindig odaköszönt „Ciolan bácsinak” is. Rendszeresen összefuthattunk vele mindenféle rendezvényen. Hűséges és figyelmes hallgatója volt rádióműsorainknak és rádiós koncertjeinken is biztosra vehettük, hogy ott láthatjuk majd a nézőtéren.

Semmi kétségem sem volt, hogy közelgő 90. születésnapján (szeptember 12.) interjúzni (és sörözni) is fogunk.

Operai „lények” világában Negyedszázadon át volt tagja a Kolozsvári Magyar Operának, ahová énekkari beosztásban, 1948-ban, az intézmény létesülésekor még főiskolásként került be, s ahol pár év múltán, 1951 őszén egy akkoriban igen népszerű operettben, a Szabad szél Stellájának szerepében aratta első önálló sikerét. E negyedszázadnyi művészi „lét” emlékeit albumokba rendezve gondosan őrizte. A művészek akkoriban nemegyszer hetente több szerepben is felléptek, a teljesítményeket értékelő kritika, elmélyült elemzés azonban az előadások számához mérten viszonylag kevés. Annál több viszont a pálya szinte minden mozzanatát, a szerepeket, sikereket a kor jellegzetes, fekete-féher világában megragadó „pillanatkép”, jelentős részük szakavatott fotós, a mindig szeretettel emlegetett Szabó Dénes munkája. Lévén az opera soktényezős „játszma”, gyűjteménye az intézmény, a kortársak történetének is része, gazdag adattár,

amely bizonyára megfelelő helyre kerül, hogy az operai múltban kutakodók a jövő-

Turandot szerepében

ben is hasznosíthatóak.

Az életmű hangzó emlékei közé tartozik még néhány, előadásokon készült „élő” felvétel a Kolozsvári Rádió hangtárában, CD-nyi anyag bőven kitelne belőlük.

A gondosan rendszerezett dokumentumok, a folyamatosan, pontosan vezetett szerepjegyzék alapján az életút számok tükrében is impozáns: 27 év, mintegy 900 fellépés, 42 szerep.

Benkő Judit

Forrás: Szabadság, 2016.06.1

P.S. Folyó év június 30-án a Kolozsvári Magyar Opera évadzáró gáláján átadták az intézmény legendás szopránjának emlékére alapított Albert Annamária-emlékgyűrűt: az elismerést fiatal, tehetséges női énekművészek kapják meg évente. Idén a gyűrűt Egyed Apollónia vehette át.

Szomorújelentések

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

v. Hábel György

2016. május 4-én, életének 94. évében elhunyt.

Felejthetetlen halottunkat 2016. június 9-én 11,15 órakor a Farkasréti Temetőben polgári búcsúztatás és római katolikus szertartás után kísértük végső nyughelyére.

„Letettem a tollat. Tartsatok meg jó emlékezetekben!”

Nyugodjék békében!

Szomorúan tudatjuk, hogy

Kónya Zoltánné sz. Kovrig Stefánia

jogász, matematika-fizika tanárnő

életének 89. évében, 2016. május 31-én elhunyt Szamosújváron. Búcsúztatása és temetése örmény katolikus szertartás szerint az Örmény Katolikus Temetőben megtörtént.

Nyugodjék békében!

Szomorúan tudatjuk, hogy a neves örmény család leszármazottja,

Karátsonyi Bogdán

87 éves korában, 2016 június 15-én eltávozott közülünk.

Búcsúztatására június 30-án került sor szűk családi körben, kívánsága szerint. Szülei mellé temették a rákospalotai temetőben. Utolsó kívánsága szerint Berlioz Fantasztikus Szimfóniája kísérté.

Gyászolják: felesége Csilla, fia Bogdán és unokái, rokonai, ismerősei.

Nyugodjék békében!

Emléküket kegyelettel megőrizzük!

Világosító Szent Gergely búcsú az örmény katolikus templomban, 2016 június 12-én. Elöl Fülöp Ákos atya, mögötte jobbra Krikor atya, majd Zsigmond Benedek. Körülöttük a ministránsok, hátul a kórus

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja a **pénzadományok gyűjtését** az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Pénzbeli adományok az egyesület bankszámlájára befizethetők.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. **Tel/fax:** 06(1) 201-1011

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK – füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kéthavonta megjelenő kiadványa

A kiadványt támogatja:

a Fővárosi Örmény Önkormányzat (1054 Budapest, Akadémia u. 1. I. emelet 179, telefon: 332-1791)

(fovarosiormeny2014@gmail.com, www.fovarosiormeny.hu) és a

Budapest Főv. II. kerületi Örmény Önkormányzat, valamint az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő.

Nyilvántartási szám: 2.2.4/78/2002.

Felelős főszerkesztő és kiadó:

dr. Issekutz Sarolta

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta, Bálintné Kovács Júlia (Kolozsvár)

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel/Fax.: (1) 201-1011

Lapzárta: minden páratlan hónap első hétfőjén!

Tördelés: Gulyás Zsolt

Nyomdai munkák: Pannónia Nyomda Kft.